

УВОДНА РЕЧ ДЕКАНА

У земљама са тако бурном историјом као што је има Србија, одувек је било тешко градити и оснивати, још теже опстати, а најтеже – трајати. Високошколска настава из области грађевинарства и геодезије, нераскидиво повезана са Грађевинским факултетом у Београду, траје већ 175 година. Чувена Инџинирска школа, основана 19. 6. 1846. године при Лицеју у Београду, наш је истински камен темељац, претеча, високошколска и образовна институција из које је изникао Грађевински факултет Универзитета у Београду.

Поносни на традицију, посвећени данашњим генерацијама студената и загледани у будућност, монографију припређујемо са циљем да генерацијама које долазе оставимо сведочанство о Грађевинском факултету с краја XX и почетка XXI века. Историјски развој Факултета детаљно је описан у монографији објављеној 1996. године, поводом 150-годишњице. Зато ће овај летопис бити преглед последњих двадесет пет година рада и живота Факултета.

Привилегија је бити декан у години јубилеја и изузетна част предводити Организациони одбор за обележавање овако значајног догађаја. Годишњицу схватамо као прилику да се захвалимо генерацијама наших претходника. Током свих пређашњих деценија они су марљивим радом и врхунским инжењерским достигнућима градили име и традицију Факултета, али и углед српског грађевинарства. Захваљујући стручном ангажовању наставника и инжењера – наших бивших студената, готово да нема важнијег објекта у Србији у чијем пројектовању или изградњи није учествовао неко ко је завршио Грађевински факултет у Београду. Славу Факултета проносили су и широм света на многим велелепним објектима које су пројектовали и градили на свим меридијанима.

Током протеклих 175 година мењале су се форме високошколског образовања, политичке прилике, закони и наставни планови, али су грађевинарство и геодезија остале инжењерске дисциплине неизмерно важне за развој државе и друштва. Након Првог светског рата (од када постоје сачувани подаци) до 30. јуна 2021. године дипломирало је 11 912 студената, одбрањена су 1 623 мастер рада, 533 магистарске тезе и 361 докторска дисертација. Списак свршених студената по нивоима студија приказан је у Поглављу VI.

Делатност Факултета најбоље описују три латинске речи записане на нашем грбу: *studere, docere, aedificare* – истраживати, образовати, градити. *Истраживајте* зато што

су истраживање и наука покретач развоја сваког друштва и једини начин да задржимо присуство на светској мапи нових знања. *Образовајте* зато што је наш основни задатак да стварамо генерације нових инжењера, спремних да наставе тамо где смо ми стали и постану бољи од својих учитеља. *Градите* зато што је градитељство наша професија и потреба да својим умећем и стручним достигнућима Србија постане лепше место за живот нових генерација.

Највећа промена у наставној делатности у периоду после Другог светског рата настала је усвајањем Закона о високом образовању 2005. године и усклађивањем високог школства са Болоњском декларацијом. Формирана су два студијска програма: Грађевинарство и Геодезија; студије су подељене на четири нивоа: основне, мастер, специјалистичке и докторске студије, а постојећи одсеци претворени су у модуле. Детаљи о организацији наставе, студијским програмима и наставним плановима дати су у Поглављу Наставни планови од 1996. године и акредитација 2021. године. Међутим, након увођења болоњског система, осавремењавање наставе није у довољној мери пратило промене у високом образовању, нити потребе тржишта рада и генерација нових студената.

После петнаест година рада по оваквом систему, дошло је време за корените промене. Главни циљеви акредитације 2021. били су повећање квалитета и ефикасности студија и усклађивање са системом лиценцирања предвиђеним Законом о планирању и изградњи. По моделу 3+2, акредитована су три студијска програма: Грађевинарство, Геодезија и Геоинформатика, сваки са заједничким основним студијама и мастер студијама подељеним на модуле. На докторским студијама акредитована су два студијска програма: Грађевинарство и Геодезија и геоинформатика. Прва генерација по новој акредитацији студије је започела у години јубилеја, октобра 2021. Верујемо да ће наредне генерације студената задржати широко академско образовање по ком је Факултет надалеко познат, али да ће усвојити више практичних знања и вештина потребних за ефикасније укључивање у стручни и научноистраживачки рад. То је могуће постићи кроз брижљиво осмишљене вежбе у савремено опремљеним лабораторијама, али и кроз квалитетнију стручну праксу. С обзиром на то да је реформа наставе процес, неопходно је перманентно праћење примене наставних програма и остварених резултата. Мера ће бити успех и постигнућа студената, пролазност на испитима и просечна дужина студирања, ниво стручне оспособљености за решавање задатака у пракси, али и осећај задовољства и поноса студената што су завршили наш факултет.

Један од основних захтева савременог образовања и предуслов успеха студија јесте да студенти буду у центру наставног процеса. Зато студенте треба још снажније охрабрити да преузму активну улогу у процесу рада, подстицати њихову креативност и иновативност. Посебно је важна улога студената у области осавремењавања и квалитета наставе, примене акредитованих курикулума и побољшања ефикасности студирања. На нашем факултету постоји и дуга традиција студентског организовања и учешћа у бројним ваннаставним активностима као што су: домаћа и међународна такмичења из знања и вештина, скупови студената грађевинских факултета, учешће у раду међународних удружења студената грађевине и геодезије, акције добровољног давања крви, учешће на домаћим и међународним спортским такмичењима, помоћ студентима прве године кроз пројекат Студент-ментор, организација сајмова стипендија и запошљавања, учешће у пројектима заштите животне средине, промоција Факултета у средњим школама и многе друге. Факултет ће и убудуће подржавати и помагати

студентске пројекте јер значајно утичу на побољшање квалитета и успеха студирања. Појединости о раду студената приказане су у Поглављу III.

Нови миленијум донео је и брз напредак у области дигитализације, вештачке интелигенције, нових материјала, технологија, правила пројектовања и принципа прорачуна. Неопходно је стално усавршавање наставног кадра, даље унапређење наставних програма, али и помоћ колегама из праксе кроз програме образовања током читавог живота. У том циљу, Факултет је организовао низ курсева из различитих области грађевинарства и њихову систематску промоцију међу инжењерима у пракси. Очекујемо да ћемо на тај начин помоћи усвајање нових знања, повећати капацитет грађевинске индустрије и унапредити процес дигитализације грађевинарства Србије.

Научноистраживачка делатност представља један од првих приоритета у раду Факултета. Нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије, Закон о науци и истраживањима и оснивање Фонда за науку и Фонда за иновациону делатност значајно су изменили систем финансирања науке у Србији. Зато је неопходно систематско ангажовање на добијању пројеката из области науке и технолошког развоја. На међународном плану компетитивност науке је одавно постала један од најбитнијих критеријума. Петогодишњи позив *Horizon 2020* заменио је нови позив *Horizon Europe* који траје до 2027. године. Факултет се благовремено укључио и препознао интердисциплинарни карактер, потребу међународне сарадње и удруживања са релевантним иностраним научноистраживачким организацијама. Посебно је важно сагледати да актуелне теме пројеката доминантно припадају областима одрживог развоја, нових материјала, технологија, климатских промена и утицаја на животну средину. Стога, базична теоријска знања треба да буду у функцији њихове примене у савременим областима науке и истраживања. Да бисмо обезбедили услове за квалитетно учешће у свим овим пројектима, треба наставити са јачањем капацитета научноистраживачке инфраструктуре, улагање у лабораторије и опрему за истраживање, као и подизање индивидуалних капацитета истраживача за припрему и учешће у пројектима. Кључна активност у целокупном процесу реализације научноистраживачких пројеката јесте формирање квалитетних тимова, укључивање младих истраживача и активније учешће наставника у вишим звањима. Најважнији резултати у области научноистраживачког рада приказани су у Поглављу II.

Иако Факултет представља образовну и научноистраживачку организацију, делатност Факултета је нераскидиво повезана са привредом. На тај начин наставници обезбеђују стручне компетенције неопходне за висок квалитет наставе, помажемо привреди у решавању најсложенијих задатака пројектовања и изградње и обезбеђујемо бољи материјални положај свих запослених. У сарадњи са привредом приоритет су високостручни послови у којима до изражаја може доћи научни и стручни потенцијал наших наставника, као и технички капацитети лабораторија и опреме којом располажемо. Факултет мора остати поуздан ослонац привреди, препознат као институција у којој могу бити решени најсложенији професионални изазови из области грађевинарства и геодезије. Зато је неопходно стално ангажовање на личном стручном усавршавању, увођење младих инжењера у послове сарадње са привредом, редовно обнављање постојећих и исходавање нових великих лиценци из области пројектовања. Појединости о најважнијим стручним остварењима, кроз делатност института, приказани су у Поглављу IV.

У складу са квалитетом, потенцијалом и традицијом, Грађевински факултет мора да задржи лидерску позицију у науци, струци и афирмацији грађевинарства, геодезије и геоинформатике у Србији. То је могуће постићи сталним унапређивањем квалитета, неговањем изврности, поштовањем принципа академске честитости и инжењерског поштења, као и систематском промоцијом резултата рада студената и наставника. На тај начин повећаћемо видљивост и привлачност Факултета и обезбедити нове генерације квалитетних студената и будућих инжењера.

Модеран и препознатљив, Грађевински факултет Универзитета у Београду данас са поносом слави велики јубилеј. На темељима славне прошлости стварамо бољу будућност, водећи се постулатима записаним на грбу Факултета: *studere, docere, aedificare* – истраживати, образовати, градити. И тако већ 175 година.

У Београду,
новембар 2021.

Декан
проф. др Владан Кузмановић